

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Pfv.VI.20.553/2015/6.szám

A Kúria a dr. Pataricza György ügyvéd által képviselt I. rendű és II. rendű felpereseknek a Bősze-Magyar Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Magyar Balázs ügyvéd) által képviselt I. rendű és II. rendű alperesek ellen kölcsöntartozás megfizetése iránt a Járásbíróságon 3.P.21.801/2013. szám alatt megindított és a Törvényszék 2.Pf.21.044/2014/5. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélettel szemben az alperesek részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán meghozta következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet azzal tartja fenn hatályában, hogy 2013. szeptember 15-től 2013. december 31-ig a kamat mértéke 4,25 %.

Kötelezi az alpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak 100.000 (százezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, továbbá felhívásra 730.000 (hétsházharmincezer) felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A K. G.-né 2011. márciusában 7.299.688 forintot adott kölcsön házuk felújításához az alpereseknek. K. G.-né 2012. június 1-én idősek otthonába került, majd 2012. július 2-án elhunyt, örökösei - szóbeli végrendeletére tekintettel - a felperesek lettek.

A felperesek keresetükben kérték, hogy a bíróság kötelezze az alpereseket egyetemlegesen 7.299.680 forint és járulékai megfizetésére.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték arra való tekintettel, hogy az örökhagyó a pénzt ingyenesen, ajándékként adta a részükre.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alpereseket egyetemlegesen, hogy fizessenek meg a felpereseknek 7.370.000 forintot és ennek késedelmi kamatát.

Az ítélet indokolása szerint a perben a felpereseknek kellett bizonyítaniuk, hogy az átadott pénzösszeg kölcsön volt, míg az alperesek részére fennállt ezzel szemben az ellenbizonyítás lehetősége. A hagyatéki eljárásban elhangzottak alapján a közjegyző a végleges hagyatékátadó végzésben a perbeli jogügyletet kölcsönként tüntette fel, a felperesek nyilatkozatait pedig dr. B. L. és dr. B. L.-né tanúk is alátámasztották. Az ajándékozás tényét ezzel szemben az alperesek által bejelentett tanúk, S. S.-né és P. B. erősítették meg, akik szerint ezt a pénzt az örökhagyó a volt férje rokonának kívánta juttatni. K. E. tanú előadása szerint az örökhagyó beszélt arról, hogy valakinek pénzt adott és azt nem akarja visszakérni tőle.

Az elsőfokú bíróság az ellentétes tanúvallomásokra tekintettel - elsődlegesen a közokiratba foglalt nyilatkozatok alapján - arra a következtetésre jutott, hogy az átadott pénz kölcsön volt, ezért kötelezte egyetemlegesen az alpereseket, hogy azt a hitelező örökösei részére fizessék vissza.

Az alperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és kötelezte az alpereseket, hogy fizessenek meg egyetemlegesen az I. rendű felperesnek 3.649.840 forintot és a II. rendű felperesnek is 3.649.840 forintot, valamint ennek járulékait. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A jogerős ítélet indokolásában a másodfokú bíróság kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság tévesen értékelte a közjegyzői eljárásban keletkezett közokiratot, mert ahhoz csak az abban foglalt nyilatkozat megtétele tekintetében fűződik bizonyító erő.

A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 201. §-ának (1) bekezdése szerint a szerződéssel kikötött szolgáltatásért, ha a szerződésből vagy a körülményekből kifejezetten más nem következik, ellenszolgáltatás jár. A kötelek tehát alapvetően visszterhesek, ezért az alpereseknek kellett volna bizonyítaniuk azt, hogy a pénzt az örökhagyó nekik ajándékozta. Az ezzel kapcsolatos bizonyítási teher tekintetében a felek a kioktatást az elsőfokú bíróságtól megkapták, de az ajándékozás tényét az alperesek bizonyítani nem tudták. S. S.-né a felperesekről indulatosan beszélt, P. B. pedig az a II. rendű alperes édesapja, így ők elfogulatlan tanúknak nem voltak

tekinthetőek. K. E. a munkáltató közlése szerint az állított napokon nem dolgozott abban az intézetben, ahol az örökhagyó tartózkodott, de vallomásából egyébként sem állapítható meg, hogy az örökhagyó kire gondolt és mekkora összegről beszélt, amelyet nem akart visszakövetelni valakitől. Dr. B. L. és házastársa ezzel szemben elfogulatlan tanúknak voltak tekinthetőek és előadásaik a felperesek nyilatkozatát támasztották alá. Mindezek alapján az alperesek kötelesek visszafizetni a részükre átadott 7.299.688 forintot 1/2-1/2 arányban az örökhagyó örökösei, a felperesek részére.

A jogerős ítélettel szemben az alperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen kérték, hogy a Kúria annak hatályon kívül helyezésével az elsőfokú bíróság ítéletét változtassa meg és utasítsa el a keresetet. Másodlagosan kérték, hogy a Kúria a jogerős ítéletet, harmadlagosan pedig, hogy a jogerős ítéletet az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedően helyezze hatályon kívül és kötelezze a másodfokon vagy az első fokon eljáró bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára.

A felülvizsgálati kérelemben az alperesek sérelmezték, hogy a másodfokú bíróság az ítélet szóbeli indokolása ellenére a kamat mértékét is - megalapozatlanul - módosította.

A kérelem indokolása szerint a másodfokú bíróság nem megfelelően értékelte K. E. tanúvallomását, aki szerint a pénzt az örökhagyó a gondozását végző személytől - aki pedig egyértelműen az I. rendű alperes volt - nem akarta visszakérni. Nem az alperesek állították, hogy ez a pénzösszeg K. G. után járt volna nekik, hanem az örökhagyó indokolta ezzel a juttatását. Nem volt azonban alaptalan ez, mivel az örökhagyó a házastársával, majd egyedül az I. rendű alperes édesanyjának a tulajdonában álló házrészben lakott térítésmentesen, így ez az összeg lehetett ennek az ellentételezése. Az I. rendű alperes sosem veszett össze az örökhagyóval és nem jelentette fel a felpereseket sem.

A régi Ptk. 201. §-ának (1) bekezdésével kapcsolatosan előadták, hogy a pénz átadásának indoka és az alperesek nyilatkozata alapján ajándékozássra került sor. Az ajándékozás szóban is megtörténhet, de ezt az alperesek tudták csak igazolni, mert az ajándékozó már elhunyt és csak olyan tanúkat tudtak állítani, akinek az örökhagyó ezt a tényt elmondta. Az eljáró bíróságok azonban nem a felperes terhére előírt bizonyítási kötelezettséggel foglalkoztak, hanem csak az alperesek által hivatkozott tanúk vallomásának a cáfolatával. S. S.-né a felperesek és az örökhagyó rokona, az alperesektől teljesen független, P. B. pedig attól, hogy közeli hozzátartozó, még tehetett az ügyben értékelhető tanúvallomást. K. E. nem pontosan állította, hogy melyik napon hallotta az örökhagyó

kijelentését, csak körülbelül határozta meg ennek időpontját. A három tanú vallomása tehát alátámasztotta az alperesek előadását, míg dr. B. L. és dr. B. L.-né tanúk hosszú ideje kapcsolatban állnak az I. rendű felperessel, dr. B. L. őt több ügyben is képviselte és ennek az ügynek az alakulását is a kezdetektől figyelemmel kísérte. Tanúvallomásaik több szempontból is ellentmondásosak voltak, így kérdéses az is, hogy azok alapján a közjegyző miként állapíthatta meg a szóbeli végrendelet megtételét.

Nem életszerű, hogy a II. rendű felperes csak az I. rendű felperes elmondásából tud a történetekről és neki, a leánytestvérének, az örökhagyó nem szólt a kölcsönről. A felperesek és az általuk állított tanúk előadása nem koherens és kérdéses, hogy az örökhagyó az otthonba költözést megelőzően miért akarta volna visszakövetelni ezt a pénzt, hiszen a beköltözéshez szükséges összeggel rendelkezett és tudta, hogy az alperesek házfelújítása még nem fejeződött be.

Ténylegesen az történt, hogy az örökhagyó közölte az ajándékozást az I. rendű felperessel, aki ezen felháborodott és követelte, hogy kérje vissza a pénzt és ezen összevesztek. A tanúvallomások értékelése során tehát a bíróság a Pp. 206. §-ában foglaltakat megsértve, az alperesekre nézve kedvező bizonyítékokat kirekesztette a mérleges köréből, holott azok cáfolták volna a keresetben foglaltakat. A Pp. 141. §-ának (6) bekezdésében és 164. §-ában foglaltakat megsértve az eljáró bíróságok a bizonyítási teherre vonatkozó tájékoztatást megfelelően megadták ugyan, de azt nem vették a kellő mértékben figyelembe, mivel a felperesek az őket terhelő bizonyítási kötelezettség ellenére nem tudták bizonyítani a kölcsön létrejöttét.

A felperesek felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában történő fenntartására és az alperesek perköltségben való marasztalására irányult.

A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

A jogerős ítélet az ügy elbírálásához szükséges mértékben feltárt és helyesen megállapított tényállásból helytálló jogi következtetéseket vont le, jogszabálysértés nem történt.

Az alperesek felülvizsgálati kérelmükben - előadásuk szerint - nem a bíróságok mérlegelését kívánták támadni, hanem eljárási szabálysértésekre hivatkoztak, továbbá arra, hogy jogszabálysértő módon rekesztették ki az eljáró bíróságok az általuk meghallgatni kért tanúk vallomását a bizonyítékok köréből. Az eljáró bíróságok azonban a tanúk vallomását nem rekesztették ki a bizonyítékok közül, csak azok bizonyító erejét a tanúk felekkel való kapcsolatára, érdekeltségükre tekintettel ugyancsak mérlegelték.

Nem eljárási kérdés az, hogy a bíróság a mérlegelés körében az egyes rendelkezésre álló bizonyítékoknak milyen bizonyító erőt tulajdonít, így a felülvizsgálati kérelem ténylegesen mégis a bizonyítékok jogerős ítéletben történt mérlegelését vitatta.

A felülvizsgálati eljárás során azonban általában nincs helye felülmérlegelésnek, a bizonyítékok ismételt egybevetésének, értékelésének. Erre csak a tényállás feltáratlan volta, vagy a mérlegelés körébe vont bizonyítékok nyilvánvalóan iratellenes, okszerűtlen, logikátlan értékelése adhat alapot. A rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelése azonban jogszabálysértést nem valósított meg, az nem volt okszerűtlen, logikátlan, vagy iratellenes, továbbá ellentmondásokat sem tartalmazott.

P. B. a II. rendű alperes édesapja, közeli hozzátartozóként nyilvánvaló, hogy - csakúgy mint S. I.-né a I. rendű felperes leánygyermeké - nem volt elfogulatlan tanúnak tekinthető, vallomásaik ezért csak erre figyelemmel voltak értékelhetőek. Az érdektelen és ilyen módon is értékelt K. E. tanú a vallomásában csak annyit tudott előadni, hogy az örökhagyó egy meg nem nevezett személynek, aki a gondját viselte, pénzt adott és azt nem akarta visszakövetelni már tőle. Önmagában ez alapján nem állapítható meg, hogy az örökhagyó az I. rendű alperesnek adott, a per tárgyát képező pénzösszegekről beszélt volna, hiszen csak a peres iratokból is megállapíthatóan V. L.-né is gondoza őt. K. E. vallomásból nem derült ki, hogy milyen összegű pénzről volt szó és az mikor és milyen jogcímen került átadásra, így az sem kizárt, hogy egy kölcsönként adott pénz visszakövetelésétől kívánt az örökhagyó eltekinteni. Maradt tehát az indulatos S. S.-né ellentmondásos tanúvallomása, aki azonban az ajándékozás tényét ténylegesen nem tudta alátámasztani, továbbá B. L. és B. L.-né nyilatkozata.

A felülvizsgálati kérelemben foglaltaknak megfelelően támaszthatók aggályok B. L. és B. L.-né tanúvallomásával kapcsolatban is. Amennyiben azonban a bíróság valamennyi tanúvallomást figyelmen kívül hagyja, akkor a régi Ptk. 201. §-ának (1) bekezdésében foglaltakra kell figyelemmel lennie, amelynek alapján azonban - a tanúvallomásoktól teljesen függetlenül is - helyt kellett volna adnia a keresetben foglaltaknak. A régi Ptk. 201. §-ának (1) bekezdése ugyanis kimondja, hogy a szolgáltatásokat, amely a perbeli esetben az örökhagyó által nyújtott pénzszolgáltatást jelenti, főszabályként visszterhesnek kell tekinteni, azaz, azért ellenszolgáltatás jár. Ez a perbeli esetben azt jelenti, hogy az örökhagyó által adott pénzösszeget - főszabályként - olyan pénznek kell tekinteni, amely visszafizetési kötelezettséggel került átadásra. A pénz átadása és annak összegszerűsége bizonyításra került, míg az átadás jogcíme nem. A jogszabályi rendelkezéssel szemben azonban - a jogerős ítéletben kifejtetteknek megfelelően - az alpereseknek kellett volna kétséget kizáró módon bizonyítaniuk

azt, hogy az örökhagyó a pénzt ingyenes juttatásként, a visszafizetés kötelezettsége nélkül adta a részükre. Ezt a kifejtetteknek megfelelően az alperesek hitelt érdemlő módon bizonyítani nem tudták, a rendelkezésre álló tanúvallomások alapján aggályok keletkezhettek ugyan, de magát a tényt bizonyítottként elfogadni nem lehetett.

Az örökhagyó az életében sajnálatos módon nem tett olyan nyilatkozatot, amely a szándékát kifejezte volna és amely tiszta helyzetet teremthetett volna az ügyben. Feltételezések lehetnek, mert előfordulhatott akár, hogy a pénz ingyenes juttatás lett volna, de az örökhagyó később meggondolta és vissza kívánta azt követelni, vagy az is, hogy kölcsön volt, amelyet később mégsem akart visszakérni. Mindezek azonban bizonyításra nem kerültek, így a továbbiakban is csak feltételezések maradtak.

A tanúvallomásokat tehát valóban lehetne másképp, más hangsúllyal is értékelni, de a felperesek javára szolgáló tanúvallomások teljes mellőzése mellett sem lehetett volna a jogszabályi rendelkezés folytán más tartalmú döntést hozni, mint amelyet a másodfokú bíróság hozott. Az alperesek ugyanis a jogszabályi rendelkezéssel szemben nem tudták hitelt érdemlő módon bizonyítani a jogügylet ingyenességét.

A Kúria mindezek alapján - tekintettel arra, hogy a jegybanki alapkamat mértéke a felülvizsgálati kérelemben foglaltaknak megfelelően az adott időszakban valóban nem 5,75 %, hanem csak 4,25 % volt - a jogerős ítéletet, a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése szerint, a kamatmérték megváltoztatásával tartotta fenn hatályában.

A Pp. 270. §-ának (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban is irányadó Pp. 78. §-ának (1) bekezdése szerint kötelezte az eredménytelen felülvizsgálati kérelmet előterjesztő alpereseket a felperesek javára a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-ának (2), (5) és (6) bekezdése alapján a ténylegesen végzett ügyvédi tevékenységgel arányosan megállapított - és a 4/A. § (1) bekezdése szerint Áfá-val növelt összegű - ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére.

Kötelezte továbbá az alpereseket az Itv. 74. §-ának (3) bekezdése alapján alkalmazott 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése és 15. §-ának (1) és (3) bekezdése alapján az illetékfeljegyzési joguk folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték állam javára történő megfizetésére.

Budapest, 2016. február 16.

Dr. Kollár Márta s.k. a tanács elnöke, dr. Puskás Péter s.k.

előadó bíró, dr. Árok Krisztián s.k. bíró

A kiadmány hitelél:

Sz.Sz.

bíróági ügyintéző